RUGE
ŞI
MORALA EVANGELICA

pentru

CLASEA I PRIMARIA.

III.

BUCURESCI.
Typographia J. Heliade şi assoçiaţi
—
1861

www.dacoromanica.ro

Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm a minte.

www.dacoromanica.ro

LECȚIA I.

Decalogul sau quelle ḑece cuvinte.

I. Eu sunt Domnul Dumneḑeul tĕu, quel que te exdusse din pămêntul Egyptului, din cas'a servituții. — Să nu abi alți ḑei afarŏ de mine.

II. Să nu'ți faci ție idol, nici asseměnarea vre unui objet din quâte sunt în cer sus și din quâte sunt pe pămênt jos, și din quâte în ape sub pămênt.— Să nu te închini lor nici să adduci cult aquestora.

III. Să nu iei numele Domnului Dumneḑeului tĕu în deșert.

IV. Addu'ți à minte de ḑioa Sâmbetelor (repaoselor) spre a sanctificà pe dênsa. — In șése ḑille vei operà și vei facce tóte operele talle. Iar în ḑioa a séptea sâmbetele (re-

www.dacoromanica.ro

paosul) Domnului Dumneḑeului tĕu sunt: să nu faci în aquea ḑi nici o faptă.

V. Onóră pe tatăl tĕu şi pe mama ta, qua să fiă ţie bine, şi să aibi viaţă lungă pe pămènt.

VI. Să nu ucciḑi.

VII. Să nu commiţi adulteriu.

VIII. Să nu furi.

IX. Să nu mărturesci strâmb assupra apḑrópelui tĕu mărturie mincinósă.

X. Să nu poftesci mulierea apḑrópelui tĕu, nici casa lui, nici ţérrina lui, nici feciorul lui domesticu, nici fata lui domestică, nici din boii lui, nici din asinii lui, nici din ori-quâte vite sunt alle lui, nici ori-que este al [altuia] quare este apḑrópele tĕu.

www.dacoromanica.ro

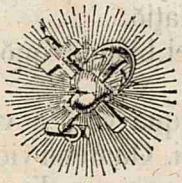

LECȚIA II.

Quelle șépte fericiri.

Domnul nostru Iisus Christos vĕdènd lume multă, lume simplă quare ascultà de cuvènt, se suì pe o colină cum să'l vĕdă toți, și fericì pe toți quei buni dicènd:

1. Fericiți quei săraci [umili] cu spiritul (cu mintea), quŏ a aquellora este împĕrăția cerurilor.

Quând veți avé minte mare, copii, quând veți scì multe, nu vĕ mândriți, fiți umili, fiți modesti și blândi, fiți cà nisce săraci cu mintea vóstră, quŏ attunci împĕrăția cerurilor và fi a vóstră.

2. Fericiți quei que plàng; quŏ aqueia se vor consolà.

Nu vĕ speriați quând aveți întristări mari

www.dacoromanica.ro

şi nu plângeţi; quŏ Dumneḑeu vĕ promite uşurare şi consolaţiŏ.

3. Fericiţi quei blânḑi; quŏ aqueia vor moşteni pământul.

Fiţi blânḑi, daqua voiţi a vĕ bucurà de bunurile pământului. Oamenii violenţi, iuţi, cruḑi, ómenii rĕi devin, cum am ḑis, sclavi, şi aqueia perd şi ţérra lor, şi tot que au, şi nu moştenescu pământul.

4. Fericiţi quei misericordioşi; quŏ aqueia misericordiă vor aflà.

Daţi din quâte aveţi şi la alţii que nu au qua să vĕ dea şi voĕ alţii quând nu aveţi. Quând vedeţi un copil orphan fărŏ tată şi fărŏ mamă, quând vedeţi o vĕduvă fărŏ ajutor, un bĕtrân scăpĕtat, vre-un tată que are copii, şi nu are pâine să le ducă şi lor a casă; atunci să aveţi misericordiă de dènşii.

5. Fericiţi quei curaţi cu inima, quŏ aqueia vor vedé pe Dumneḑeu.

Quând ochii nu ne sunt curaţi, nu putem vedé. Dumneḑeu este spirit şi numai cu ochii minţii sau ai inimei putem vedé pe Dumneḑeu; şi daqua inima nóstră nu este curată, nu putem vedé nici o bunĕtate.

Fiţi curaţi cu inima, şi veţi vedé tóte bunĕtăţile, şi ènsuşi Bunĕtatea supremă quare este Dumneḑeu.

www.dacoromanica.ro

6. Fericiți făcătorii de pace; quŏ aqueia fiii lui Dumnedeu se vor chiemà.

Que frumos nume! que nobilitate înaltă să se pótă quine-và numì filiu al lui Dumnedeu! Aqueasta è quea mai 'naltă perfecțiŏ.— La progres și la perfecțiŏ è de mare necessitate pacea.— Fiți făcători de pace, și în copillăria și în junețea, și în bărbăția vóstră. Nu vĕ luați nici o dată dupŏ turburători, qua să puteți devenì filii ai lui Dumnedeu, adicŏ ómeni luminați, perfecți, și quei mai liberi de pe pământ.

7. Fericiți quei que sunt persecutați pentru dreptate, quŏ a aquellora este împĕrăția cerurilor.

Dreptatea este mama tutulor virtuților. Omul drept cu inima nu face nici o strâmbătate: respectă persóna altuia și averea lui, și voiea lui, și libertatea lui. Quând într'o soçietate se îmmulțescu ómenii nedrepți, și àquestia persecută, facu rĕu, și închid pe quei drepți; quellor que sufferu pentru Dreptate, Dumnedeu le promitte cà și quellor modesti cu mintea, împĕrăția cerurilor. Que frumósă și perfectă împĕrăție este aqueea! acolo è egalitatea, acolo fraternitatea.

Pentru aquea împĕrăție ne învĕță Domnul nostru Iisus Christos a ne rugà în tóte ḑilele.

www.dacoromanica.ro

LECȚIA LVI.

Ruga Dominicală.

După que fericì Domnul nostru pe toți quei buni, și le promisse drepturi mari și împĕrăția cerurilor, mai dette și alte consiliuri bune; eată cum ne învață să ne rugăm:

"Quând te rogi să nu fii cà hypocriții que se rógă numai qua să se arate ómenilor.

"Tu quând te rogi, intră în camera ta și te rógă Tatălui tĕu quellui cerescu.

"Quând te rogi să nu bați cuvèntul bolborosind din gură cà păgânii, ci așà să te rogi:

"Tatăl nostru quarele esci în ceruri, sanctifice-se numele tĕu.

"Viiă Impĕrăția Ta, fiă voia Ta, precum în cer așà și pre pământ.

www.dacoromanica.ro

"Pâinea nóstră quea spre fiinţă dă-ne-o noĕ astăḑi.

"Şi ne iartă noĕ debitele nóstre precum şi noi iertăm debitorilor nostri.

"Şi nu ne inducce pe noi în tentaţiŏ, ci ne mântue de quel rĕu.

Aţi luat a minte quŏ toţi rugându ne cată să ḑicem *Tatăl nostru*; şi quŏ prin urmare toţi quâţi ne rugăm suntem fraţi?

Aţi vĕḑut quŏ întêia rugă este qua să se sanctifice numele lui Dumneḑeu prin vorbele şi faptele nóstre, iar să nu se profane prin hypocrisia şi nelegiuirile nóstre?

Aţi vĕḑut încŏ quŏ ne rugăm să viiă împĕrăţia lui Dumneḑeu, împĕrăţia dreptăţii şi a fericirii? şi qua voiea lui Dumneḑeu să se facă pe pământ jos, precum se face în ceruri sus?

Aţi priceput quŏ ne rugăm mai întêiu pentru toţi în genere, pentru soçietate, pentru patriă, şi apoi pentru fiă-quare în parte querênd pâinea quea spre fiinţă?

Qua să putem ânsĕ avé pâinea quea spre fiinţă, adicŏ tóte que ne sunt necessarie spre nutrimentul nostru qua să trăim, cată să avem mai întêiu sănĕtate qua să putem laborà şi travallià, şi apoi sciinţe, arte, măestrie.

www.dacoromanica.ro

Quând querem pâine, copii, querem sănĕtate şi noĕ, şi părinţilor nostri, şi mai marilor nostri, querem sciinţe, arte şi măestrii, querem schóle în quare să învĕţăm aquestea; quŏci sciinţele, artele şi măestriele ne dau pâinea quea spre fiinţă.

Apoi cà ómeni în soçietate avem debite sau datorii către Dumneḑeu, către părinţii şi mai marii nostri, către Patrie, către toţi ómenii şi către noi ênşine; cà ómeni putem scăpĕtà spre a nu ne împlinì datoriele.

Querem dar dela Dumneḑeu qua aşà să ne ierte datoriele, precum iertăm şi noi la quei que ne sunt datori. Luaţi bine a minte, copii, quŏ daqua noi nu iertăm, n'avem cuvênt d'a quere să ne ierte şi Dumneḑeu noĕ: Dupŏ cum iertăm adicŏ, aşà ni se và ierta.

Tótă ruga apoi se închiee rugându-ne qua să nu fim duşi în tentaţiŏ, ci să fim mântuiţi, scăpaţi de quel rĕu. Mare pedică este tentaţia spre a puté omul ajunge să fiă bun! Nu è de ajuns un copil să 'şi facă datoriele, să ame pe Dumneḑeu, pe părinţi, pe apprópele şi Patria, nu è de ajuns să 'şi înveţe lecţiunile; cată să se feréscă de copii şi de ómenii corrupţi: aqueia sunt tentaţia, aqueia îl învaţă quâte nebunii tóte, şi quâte necuviinţe;

www.dacoromanica.ro

prin tentaţiŏ ajungem la rĕu, şi ne rugăm să ne ferescă de quel rĕu.

Tóte Naţiunile se rógă lui Dumnedeu.

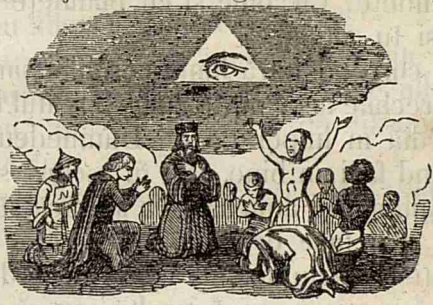

LECŢIA IV.

Să mai audim şi alte precepte prin quare ne putem curăţi inima şi lumină mintea spre a ajunge la perfecţiŏ, sau la mântuire quare este libertatea întrégă.

Amă pe Dumnedeu din tot cugetul tĕu şi din tótă inima ta.

Amă pe apprópele tĕu cà ènsuşi pe tine.

De aqueste doĕ precepte depinde tótă Legea şi toţi propheţii.

Fă altuia queea que voiesci să ţi facă ţie alţii.

Îţi place quând ţi este fame să ţi dea qui-

www.dacoromanica.ro

ne-va să mănânci? Dă şi tu dar altuia quând îl veḑi flămând şi ai de unde să'i dai.

Iţi place să 'ţi vorbéscă alţii cu binele şi cu blândeţe? Cu bine şi cu blândeţe să vorbesci şi tu altuia.

Mai currênd intră funia corăbiei sau camila prin urechile acului de quât bogatul fără misericordiă în împĕrăţia lui Dumneḑeu.

Quând faci un bine, fă 'l în ascuns să nu te véḑă ómenii, şi aqueasta va să ḑică: să nu scie stânga que face drépta.

Feriţi-vĕ să nu scóteţi vorbe urîte din gură, quare să suppere sau să insulte sau să puiă în tentaţiŏ pe altul; quŏci nu que intră în gură spurcă pe om, ci quelle que esu din gură aquellea spurcă.

Oamenilor curaţi cu inima, luminaţi cu mintea, li se ḑice quând è vorba de Scripture: cercetaţi şi veţi aflà.

Iar omului curat cu inima, şi quare este âncŏ simplu cà copii şi neinstruit, i se ḑice: crede şi nu cercetà.

Tutulor ómenilor în genere ni se ḑice:

Quereţi şi se va dà voĕ; căutaţi şi veţi aflà, bateţi şi vi se va deschide.

Quel que se înalţă pe sine se va umili, şi quel que se umilesce se va înălţà. — Fericiţi dar quei umili cu mintea

www.dacoromanica.ro

Fiți prudenți sau înțelepți cà șerpii și blânḑi cà columbii.

Fiiă-quare va luà dupŏ faptele salle.

Să dăm Cesarului alle Cesarului, și lui Dumneḑeu alle lui Dumneḑeu.

Cată dar să învĕțăm a sci quelle que sunt alle Cesarului, și quelle que sunt alle lui Dumneḑeu, qua să scim a dà fiă-quăruia quelle que sunt alle lui.

Cercetați Scripturele și veți aflà viață eternă.

www.dacoromanica.ro

LECȚIA V.

Libertate, egalitate, fraternitate

Eu sunt Domnul Dumnedeul tĕu quare te exdusse din casa servitutii. — Dumnedeu quare liberă sclavii este Dumnedeul nostru. Eatŏ adevĕrata Libertate.

Amă aqueastă Libertate perfectă din tot cugetul tĕu și din tótă inima ta.

Queea que voiesci să'ți facă altul, fă și tu altuia.—Eatŏ adevĕrata Egalitate, quare este Dreptatea quea mai înaltă și mai perfectă; fărŏ dênsa nu è nici o libertate.

Amă pe apprópele tĕu qua ênsuși pe tine. — Eatŏ adevĕrata Fraternitate.

Aqueste trei precepte sunt principele Legii sau constituțiunii Impĕrăției lui Dumnedeu.

Quând o soçietate își face legile basate pe aqueste trei principe. și împlinesce aquelle legi, acolo între ómenii aqueia vine împĕrăția lui Dumnedeu de quare ne rugăm în tóte dillele în ruga Dommicalĕ.

Unde audiți ómenii vorbind de libertate, și ei sunt sclavi patimelor și innoranței, și cà sclavi facu tóte rellele;

Unde audiți ómenii vorbind de egalitate, și unul pe altul se assupresce, unul altuia face rĕu;

www.dacoromanica.ro

Unde audiți ómenii vorbind de fraternitate și între sine se urrĕscu, se persecută;

Acolo è mai mult de quât întunerecul inoranței, acolo ómenii nu numai nu pricep vorbele, ci profană, batjocorescu Divinitatea. Acolo ómenii din impii devin și sacrilegi sau furi de quelle sânte.

Purtați-vĕ în viața vóstră, copii, cum faptele să se assemene cu vorbele vóstre.

Feriți-vĕ de ómenii que declamă prin adunări și prin locurile publice vorbe mari, și apoi faptele le sunt fórte mici. Aquestia sunt profanatori de quelle sânte.

Fiți drepți și curați cu inima, și mintea vi se va lumină tot d'auna spre a cunósce adevĕrul, a practică binele și a vĕ ferì de quei rĕi.

Quât adevĕr este în lecțiunile melle trécă în inimele vóstre și viedę în voi în tótă viața vóstră.

Nu uitați que va să dică adevĕrata Libertate qua să trăiți în adevĕr liberi, pînŏ în capĕtul vieței, qua să trăiți adicŏ în Domnul Dumnedęul nostru que mântue din servitute.

www.dacoromanica.ro

PARABOLE EVANGELICE.

LECȚIA VI.

Un Cărturar quare se ḍicea și scrib, veni în ḍilele aquellea la Iisus Christos Domnul nostru, și voind a-'l încercà, il întrebò: Rabi (învĕțătorule), que voiu facce qua să moștenescu viața eternă?

Iar Iisus ii ḍisse: au n'ai citit que este în lege? Scribul tentator rușinându-se ii respunse: sciu quŏ ḍice legea:

«Amă pe Domnul Dumneḍeul tĕu din tótă inima ta, din tótă vîrtutea ta, și din tot cugetul tĕu; și pe apprópele tĕu cà ênsuți pe tine.

Attunci Bunul Iisus îi ḍisse: drept ai respuns: fă aquestea și vei trăi în adevĕr. Iar scribul, vrênd a încercà și mai 'nainte, întrebò iarŏ: ânsĕ quine este apprópele meu?

A tot Bunul Iisus îi ḍisse attunci qua să 'l lumineḍe mai mult de quât qua să 'l certe, pentru tentația lui:

www.dacoromanica.ro

«Un om óre-quare, descindênd din Ierusalem în Ierichò,*) căḍù în mâinile tîlharilor.

Aquestia despuindu'l, îl băturŏ, îi făcurŏ corpul numai plage, și se dusserŏ lăssându'l mài mort.

Dupŏ întêmplare descindea pe acolo și un preot, și vèḍênd pe quel bătut și vulnerat, trecù pe lûngŏ dênsul înainte. Assemenea făcù și un Levît, descindênd tot pe acolo, îl vĕḍù și 'și cătò de calle în ainte.

Iar un Samarît, călĕtorind, veni la locul aquella, și vèḍênd pe omul căḍut, i s'a attins inima de durere; și appropiindu-se, îi legò plagele, turnând peste dênsele olliu și vin, și îl luò apoi și îl pusse pe animalul sĕu, și 'l dusse la o casă de óspeți, quare dà refugiu la toți călĕtorii, și acolo căutò de dênsul.

A doa ḍi, plecând de acolo, dette doi dinari quellui peste casa óspeților și îi dìsse: «veḍi de aquesta pînŏ se va întremà, și que vei mai dà dela tine mai mult, quând mĕ voiu returnà îți voiu dà înapoi.»

Quine dar din aquesti trei, adaosse Bunul Iisus, ți se pare quŏ devenì appropele quellui que căḍusse în mâinile tîlharilor?

Iar cărturarul respunse: aquella quarele avù misericordiă de dênsul, și provĕḍù pentru reîntregirea lui.

«Du-te dar, îi ḍisse Mântuitorul Iisus, și fă și tu as semenea.»

Tot assemenea faceți și voi, copii, ori-quând și

*) Ierusalem era capitala Iudeei, și Ierichò o cetate mai mică.

www.dacoromanica.ro

or unde veți vedé omenirea căḑută; nu descindeți, și nu treceți pe lûngŏ dênsa.

Ierusalem este o cetate înaltă unde ómenii cată a fi buni, drepți și virtuoși dupŏ cum 'i-a creat Dumneḑeu.

Ierichŏ este o cetate, unde ómenii sunt decăḑuți, adicŏ corupți și pervertiți.

Quine trece dela Ierusalem în Ierichŏ, aquella descinde, se degradă.

Omul degradat din demnitatea sa este un sclav mai ântêiu al patimelor salle și apoi al altuia.

Tilharii sunt dreptul quellui mai tare, nedreptățile, assupririle, calomnicle, tot que despóie corpul de averi, și suffletul de virtuți, tot que ardică libertatea Omului.

Ori-quine descinde din demnitatea în quare 'l-a lăssat Dumneḑeu, în aquel drum al viţiurilor, cade în mâna tilharilor, și aquestia îl lassă mâi mort.

Olliul însemneaḑă repaos și pace, vinul însemneaḑă tărie. De Pace dar mai ântêiu are nevoie soçietatea decăḑută și svênturată, și apoi tăria vine de sine dupŏ întremare.

Turburarea în soçietățile decăḑute este cà și quând ar vĕrsà quine-và oçet peste plagele lor sângerânde.

Casa de óspeți este Biserica și schólele; și aquei doi dinari sunt quâte Biserica și schólele s'ar cuveni a ḑa spre însănĕtoșirea și întremarea minților amalate.

Cu aquei doi dinari se înțellegea Scripturele quare

www.dacoromanica.ro

erà Testamentul vechiu și Testamentul nuou, acolo sunt tôte adevĕrurile eterne, tôte remediurile morali que pot mântui umanitatea.

Quel mai mare peste cas'a de ôspeți este capul aseḑĕmintelor publice. Un assemenea capu este mai marele Bisericei, mai marele schólelor. Şi aquestora li se ḑice quŏ que vor mai adaoge dela dênșii peste aquei doi dinari, li se va re:punde înapoi.

Que este aquel adaos? — Progresul în adevĕr; quŏci timpul nu stă, și ḑioa de mâine ne învață multe quâte nu sciam astăḑi. Progresul sau adaosul cată a se facce din sînul Bisericei, din sînul schólelor.

Quâte învĕțați voi copii mai mult de quât que au sciut quei din aintea vóstră, sunt un progres, un adaos.

Vedeți ânsĕ quŏ voi cà nisce prunci ați venit curați în lume din mâna lui Dumneḑeu, și pe callea vieței cătați să nu descindeți din Ierusalem în Ierichò, quŏ veți cădé în relle, în vițiuri și în servitutea patimelor cà în mâinile tîlharilor.

LECȚIA IX.

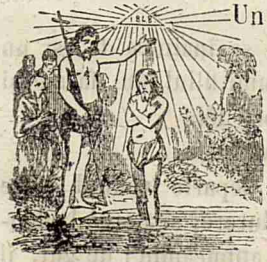

Un om óre-quare avea doi fiii; și quel mai june disse către tatăl sĕu: Părinte, ḑă'mi partea de mostenire que mi se cuvine. Iarŏ tatăl își împărți averea și dette fiă-quărui partea que i se cuvenià.

Dupŏ quâte-va ḑille își adunŏ fiiul quel mai june tôte quâte căḑusserŏ în partea sa

www.dacoromanica.ro

și plecò într'o țérră depărtată, unde își risipi tótă moștenirea paternă în desfrênări.

După que risipi tot și nu mai avea nimicu, se întêmplò în țérra aqueea fametе, și începù el mai êntêiu că quel mai scăpètat să aibă lipsă și să suffere de tóte și de fame.

Neavênd dară cu que să 'și întêmpine nevoile și sufferințele, se dusse la unul din cetățenii aquellei țêrre și intrò la dênsul că quel mai din urmă din servitori, ajunse a se facce păstor de porci!

N'avea que mâncà alt de quât erà nevoit să-'și împle pântecele cu ghindă și altele cu quare se nutrià porcii; și fiind quò fametea erà mare, și ghindă i se dà cu măsură.

Attunci nefericitul fiiu risipitor, venindu'și în sine, disse: Quâți servitori vor fi în casa tatălui meu și trăiescu avênd de tóte în abondanță, iar eu mor de fame!

Que mai stau p'aici? Să mĕ scol și să mĕ ducu la tatăl meu, și să'i dicu:

Părinte! pĕcătuit'am la cer și înaintea ta, și nu mai sunt demnu de a mĕ numì fiiul tĕu; fă-mĕ și pe mine că pe unul din servitorii tĕi.

Sculându-se dară, venì la tatăl sĕu.

Iar tatăl sĕu vĕdêndu'l de departe venind către dênsul, i se apprinse inima de durere, și alergò la dênsul, și cădênd pe umerii lui și appucându'l de gât, îl sărutò și iar îl mai sărutò că un părinte indolat.

www.dacoromanica.ro

Fiiul risipitor attunci începù a plânge și dísse:

Părinte! pĕcătuit-am la cer și înaintea ta, și nu mai sunt demn de a mĕ numì fiiul tĕu.

Tatăl attunci, fără a'i mai respunde nimicu, dísse către domesticii sĕi.

Scóteți vestmintele de pe dênsul, și revestiți'l cu vestminte noĕ de sĕrbătóre. Puneți inel în mâna lui, și călțĕminte în piciórele lui.

Luați dupŏ aqueasta și vițellul quel gras și'l înjunghiați qua să ne bucurăm; quŏci fiiul aquesta al meu, mort erà pentru mine și a înviat, perdut erà și s'a aflat.

Iar fiiul quel mai mare al aquestui tată se aflà la țĕrrină pe quând s'au întêmplat aquestea.

Și quând către sĕrră se returnò dela țĕrrină, audì în casa tatălui sĕu cântări și danțuri.

Chiemò attunci pe unul din feciorii domestici și îl întrebò: que însemneadă aquestea?

Domesticul respunse: Fratele tĕu a venit; și tatăl tĕu a înjunghiat vițellul quel gras, quŏci putù să 'l mai aibă sănĕtos.

Audind fratele quel mare aquestea, se suppĕrò și nu voi să intre în casa tatălui sĕu.

Tatăl attunci eși singur afară și îl rugò cu blândețe să intre în casă.

Iar ellu dísse către tatăl sĕu: De atâția anni servescu ție, și n'am călcat nici o dată vre unul din commanda-

www.dacoromanica.ro

mentele talle, și mie nici vre un ied nu 'mi ai dat să mĕ bucur și eu cu amicii mei.

Iar acum, cum veni filiul tĕu aquesta quare a dumicat tótă mostenirea cu femei prostituate, injunghiași pentru dênsul vitĕlul quel gras!

Disse attunci tatăl către dênsul: Filiule tu tot d'auna esci cu mine, și tóte alle melle alle talle sunt. Acum se cuvenià să ne bucurăm, pentru quŏ fratele tĕu aquesta mort erà și a înviat, perdut erà și s'a aflat.

Mare bucurie este, copii mei, la un părinte quând filii sĕi își cunoscu rătăcirile și vin spre a se îndreptà la sînul paternu! Mare bucurie este assemenea la Dumnedeu în ceruri quând ómenii desfrênați și vițioși, toți risipitorii averilor Patriei și drepturilor Națiunii își cunoscu errorile și pĕcatele și îndreptându-se vin în sînul Patriei spre a trăi ca ómeni reintregiți și cetățeni buni.

LECȚIA VII.

Erà o dinióră un omu avut fórte și se revestià cu purpură și cu bysson și trăià în tóte dillele în splendóre.

Era assemenea și un neavut fórte umil que se numià Lazar, quare zăcea la ușa quellui avut plin de plage, și căută cu dor a se nutrì din firimiturele dela masa quellui avut. Câinii venià și ei și lingea plagele svênturatului Lazar.

www.dacoromanica.ro

Se întêmplò și muri bietul Lazar și scăpò de tòte durerile. Angelii lui Dumnedeu venirò și 'l luarò și îl dusserò în sînurile lui Abraham quare este paradisul pe lumea queea-laltă.

Muri dupò aqueasta și omul avut, (pentru quò căță să mòră și el o datâ) și îl îngroparò.

In iad aflându-se în chinuri, și căutând la Abraham îl vêdù de departe, cum și pe Lazar în sînurile lui, și strigând, dișse:

Părinte Abrahame, aibi misericordiă de mine și trimite pe Lazar să 'și immòie marginea degitului în apă qua să 'mi mai rècorèscă limba, pentru quò uite-mè cum mè chinuescu în flacările aquestea.

Abraham attunci îi dișse: Fiiule! addu'ți à minte quò tu te-ai bucurat de tòte bunurile în viața ta; iar Lazar a sufferit tòte rellele.

Acum ellu se află în consolațiò și tu în întristare; pe lângò aquestea între noi și voi este un mare abys, și nu pot quei que vin să trècă de aqui la voi, nici din partea vòstră la noi.

Dișse attunci omul quel avut: Rogu-te dar, părinte, trimite pe Lazar la casa tatâlui meu, pentru quò mai am alți cinci frați, qua să le spuiă quâte suffer eu acum, qua nu cum-va să viiă și ei în chinurile aquestea.

Iar Abraham dișse: Au ei înaintea lor Scripturele, pe Moysè și pe propheți, și să asculte quâte îi învață aquestia.

Omul quel avut dișse attunci: nu, părinte Abraha-

www.dacoromanica.ro

me! ci daqua quine-va din morți se va ducce la dênșii și le va spunne, ei se vor repenti și îndreptà.

Iar Abraham dișse: daqua nu ascultă ei de Moysè și de propheți, în adevĕr quŏ nu vor crede, și êsușì daqua va învià vre unul dintre morți.

Vai de soçietățile corrupte que nu mai cugetă de quât cum să mănânce și să bea și să se înțolle în purpură și mĕtasse, luând din quelle agonisite cu sudórea altora! Ori-que le va dicce quine-va, nu ascultă. Au înainte Scripturele, aud quâte dicu aquestea; aud quâte a dis însusi Cuvêntul și Filiul lui Dumnedeu, și daqua nu ascultă de aquestea, cum să asculte dela un biet omu que s'ar' sculà cà dintre morți qua să le spuiă adevĕrul?

LECȚIA VIII.

Sunt mulți ómeni que se cred quŏ sunt drepți: vĕd gunoiul din ochiul altuia și nu vĕd parul din ochiul lor propriu; li se pare quŏ è pĕcat să le intre vre o muscuIiță în gură și strecórà țințarul; iar quând è la cămila vĕduvei și la boul săracului, îl înghit cu totul, și tot se cred drepți, tot ei sunt quari țin legile.

Pentru unii cà aquestia, Mântuitorul lumii, Bunul nostru Iisus Christos, a dis și parabola următóre:

www.dacoromanica.ro

Doi ómeni se suirŏ o dată către quelle sânte qua să se închine.

Unul din ei erà Phariseu (smântâna Judanismului) și quel-l-alt erà publican sau vames (vameșii, pentru quŏ vămuescu, erà creduți de popol quŏ sunt pĕcătoși).

Phariseul stette înaintea templului și se închină rugându-se întru sine, dicênd:

Mulțumescu'ți, Dumnedeule, quŏ nu sunt si eu cà quei-lalți ómeni, nedrepți, răpitori și adulteriani, sau cà publicanul aquesta de vames buniórà.

Țiiu commandele talle, ajun de quâte doĕ ori pe sĕptĕmână, și dau decima din quâte am la quei neavuți.

Iar publicanul sau vamesul, cu totul din contra, nu cutedà să se appropie, sta departe și nu cutedà nici ochii să'i ardice la cer, ci își bătea peptul (de durere) și dicea cu mare umilință:

Dumnedeul meu! iartă-mĕ pe mine pĕcătosul!»

Dupŏ que Bunul Iisus terminŏ aqueastă parabolă disse;

Adevĕr dicu voĕ, quŏ publicanul aquesta se retrasse dela rugă mai îndreptat de quât Phariseul aquella.

Quŏci quel quare se înalță pe sine se và umili, și quel quare se umilesce înăița-se-va.

www.dacoromanica.ro

LECȚIA XII.

Un om óre-quare călĕtorind în depărtare, chiemò pe servitorii sĕi și le încredințò averea sa tótă:

Unuia îi dette cinci talanți, altuia doi și altuia unul, dette adicò fiă-quăruia dupò puterea sa, și se dusse.

Ducêndu-se dar quel cu cinci talanți îi pusse în lucrare sau în commerciu, și îi făcù a producce alți cinci talanți.

Quel cu doi făcù assemenea, și prin lucru îi îndoi și făcù patru.

Iar quel que luasse unul, se dusse și 'l îngropò în pământ.

Dupò timp îndelung étò quò vine Domnul servitorilor aquestora și quere dela dênșii cuvênt sau compt despre arginții que le-a fost încredințat.

Quel que luasse cinci talanți, îi mai addusse alți cinci, dicênd: Dómne cinci talanți 'mi-ai dat, étò quò cu dênșii mai făcuiu alți cinci.

Iar Domnul sĕu îi dise: fórte bine, servitor bun și fedel; peste puține ai fost credincios, peste multe te voiu punne. Intră întru bucuria Domnului tĕu.

Veni dupò aquesta quel que a fost luat doi talanți, și disse: Dómne, doi talanți 'mi-ai dat, și étò alți doi am mai adaos cu aquestia.

Iar Domnul sĕu îi disse: fórte bine, servitor bun

www.dacoromanica.ro

și fedel; peste puține sciusi a fi cu credință peste multe te voiu punne: intră întru bucuria Domnului tĕu.

Veni în quelle dupŏ urmă și quel que a fost luat un talant, și dișse: Dómne, te-am sciut quŏ esci om aspru; seceri unde n'ai semĕnat, și aduni de pe unde n'ai respândit:

Temêndu-mè dar, m'am dus și am ascuns talantul tĕu în pămênt: acum dar ĕtŏ quŏ ai que este al tĕu.

Domnul sĕu îi respunse attunci, și îi dișse: servitor rĕutăcios și trândav, ai sciut quŏ eu secer unde n'am semĕnat, și adun de pe unde n'am respândit; daqua ai sciut aqueasta, se cuveniă să dai talantul meu schimbătorilor, spre a cresce în mâinile lor, și să aflu acum la înturnarea mea folósele que se cuveniă dela dênsul.

Luați dar dela dênsul talantul și dați 'l la quel que are ĕece talanți.—Quŏci aquesta a sciut a îndoi averea que i s'a încredințat.

Talantul material que eră o sumă mare de arginți arătă și averea spirituale și morale que are quine-vă dela Dumnedeu și dela învĕțătorii sĕi quei buni, arată talentul și capacitățile fiă-quăruia.

A ținne quine-va ascunsă sciința sa, talentul sĕu, averile salle materiale și spirituale va să dică quŏ este conservator exclusiv; și quine conservă fără a adăogi, pînŏ a fi condamnat de Dumnedeu și de lume, se ruină pe sine ênsusi, pentru quŏ tot que se conservă

www.dacoromanica.ro

fără a mai spori, cată a se împuţină cu timpul pînŏ nu mai remâne nimicu.

Adevĕratul conservator, face cà quel que a avut cinci şi doi talanţi; pe de o parte scie a'i conservà şi pe de alta a'i îndoi, şi apoi cu patru şi dece talanţi să facă opt şi doĕ deci şi aşà mai încolo în nemărginit. Qua să fim adevĕraţi iar nu mincinoşi conservatori, cată să fim tot de o datŏ şi progresişti, pentru quŏ progresul prin conservaţiŏ se operă, şi conservaţia prin progres se susţine.

Conservaţi sau ţineţi minte, copii, quâte învĕţaţi în clasea aqueasta, qua prin ajutorul lor să învĕţaţi îndoite în annul viitor.—Conservaţi iarŏ quând vĕ veţi facce mari instituţiunile quelle bune alle Patriei vóstre, Religiŏ, legi, datine, limbă naţionalĕ, qua să le puteţi desvoltà, îmmulţi şi perfecţionà spre glorificarea lui Dumneḑeu şi a Naţiunii vóstre. Quine conservă are.

LECŢIA X.

receptele şi parabolele aquestea sunt pentru toţi quâţi au inima curată şi doresc să asculte; sunt mai vîrtos pentru voi copii, quari aţi remas buni dupŏ cum v'a făcut Dumneḑeu.

Qua să vĕ încredinţaţi, auḑiţi que a ḑis Bunul nostru Iisus Christos, amicul copiilor:

Adducea o datŏ nisce prunci la Iisus qua să-'i bine-cuvinte

www.dacoromanica.ro

Copillașii alergà cu bucurie la genuchile lui Iisus.

Iar discepolii lui Iisus, avênd mare respect către Domnul si învĕțătorul lor, creḍurŏ quŏ îl suppĕră daqua copii vor veni în pregiurul lui, quŏ adicŏ ei nu pricep cuvintele divine, si facu quâte o dată și nebunii; si prin urmare mustrarŏ pe quei que adducea copillașii.

Vĕḍênd aqueasta Iisus, și suppĕrându-se, ḍisse către discepolii sĕi:

«Lăsați copii să viiă la mine, și nu'i reținețI; quŏci unora cà aquestora este împĕrăția cerurilor.

Adevĕr ḍicu voĕ, quŏ quine nu va luà împĕrăția lui Dumneḍeu cà un pruncu, nu va intrà într'ênsa.»

Attunci Bunul Iisus, amicul copillașilor, îi îmbrăcișŏ, și puind peste dênșii mâna, îi binecuvêntŏ.

Conservați-vĕ innocenți, copii; remâneți cu inima curată, alergați să ascultați cuvintele părinților și învĕțătorilor vostri; ascultați preceptele Domnului nostru qua să fiți toț d'auna demni de amicia lui.

www.dacoromanica.ro

LECȚIA XII.

Ruga scholarilor.

Dumneḍeule pré Sânte, principul Bunĕtăți, al Justiției și al tot Binelui, Dómne al Puterilor, Creator al tutulor quellor vĕḍute și nevĕḍute, Presciință înaltă, Thesaurul tutulor bunĕtăților, Sorgintea vieței, Tu ne-ai dat viața, dela tine începem ḍillele și lecțiunile nóstre. Inalțe-se pînŏ la tine binecuvêntările nósrte din fundul inimei, din buze innocenti. Exaudi, Dómne, urările nóstre, și fă a ajunge pînŏ la tine umila nóstră rugă.

Intăresce, bunule, cu puterea și atot-sciința Ta pe capii Națiunii și Bisericei nóstre. Appĕră subt scutul mântuirii Talle pe părinții și protectorii nostri: întăresce brațele și mintea lor; întêmpină multele și variele lor neajunsuri, ușurându-le prin sănĕtate sarcinele vieței; consólă'i în întristările lor.

Fă, Dómne, a descinde pe pământ pacea, charitatea unirea și tóte gratiele Talle ceresci.

Lumineaḍă și întinde mărginitul horizon al cunoscințelor nóstre, tu quarele întinḍi în nemărginit cerul că o pelle; ajută-ne spre a termină învĕțăturele nóstre dupŏ voiea Ta, qua începênd dela Tine în Tine să aflăm tot repaosul.

Angelul nostru custode arate-ne căile Talle, qua să

www.dacoromanica.ro

putem fi folositori noĕ ênsine, părinților nostri și Patriei în quare ei se bucură de tóte bunurile Talle.

Dă arripe cugetărilor nóstre, qua dela quelle pămêntesci să pótă ajunge la quelle ceresci, dela quelle materiale să se avênte la quelle spirituale, pînŏ la Tine quare esci Adevĕrul adevĕrurilor.

Feresce-ne de cunoscințe relle, de sciințe neadevĕrate, și lumineadă-ne cu sciințele exacte quare sunt legile prin quare ai creat, ții și conduci universul.

Ia a minte la noi, Dómne, și exaudi vocea nóstră, fiă grația Ta peste noi, întăresce-ne și ne appĕră în tóte dîllele vieței nóstre din veghia dimineței pînŏ séra, întăresce-ne cu înțellepciune, purtări blânde și fapte lăudate qua prin faptele nóstre să se santifice numele Tĕu în seculi. Amin.*)

*) Aqueastă rugă s'a compus la 1823 la inaugurarea primei schóle române dupŏ methodul lancasterian. Acum s'a mai revĕdut.

www.dacoromanica.ro

LECȚIA XII.

Quând ați audit și învețat quâte que-va și despre Bellele-Arte, vi s'a dis quŏ Poesia este între aqueste arte.

Eatŏ vi se dau și quâte-va ruge și precepte pusse în formă poetică sau scrise în versuri.

Versul este un rênd pus pe mĕsură, quare se pôte cântà.

CANTAREA DIMINEȚEI.

Cântarea dimineței
Din buze innocente
Cui altui se cuvine,
Omnipotente Pat r,
De quât ție a dà?

www.dacoromanica.ro

Tu, esci Domnul a tóte,
Și a tot-bunul Tată;
A ta putere sântă
Făptura ține 'ntrégă,
Ne ține și pe noi.

In inimă 'n tot omul
Tu ai plantat Dreptatea,
Unirea și Frăția;
Tu Consciința justă,
Tu bun que-avem ne-ai dat.

P'asti germini de Virtute
Recoritóre plóie
De Adevĕr să pice,
Să créscă, să dea fructul
Să fim pré fericiți.

Indreptătorul lumii,
Tu ai mărit popóre,
Le-ai pus tu legi pré sânte,
Și le-ai format în Staturi.
Măreste și pe noi.

Ș'aqueste legi pré drepte
Poporul que le calcă
Sau quare nu le scie
Ruină se prefăce,
Devine nesciut.

www.dacoromanica.ro

Din glorie strâbună
De ammu căḍut ne'nalță,
De ammu uitat unirea
Que'i întăriă 'ntru tôte
Acum ne să uniți:

Să scim qu'avem dreptate,
Să scim que, quine suntem,
Ș'așă să nu se uite
O națiŏ mărită
Que-ammu fost și que-ammu fi noi.

Cu toții darŏ ție
Cântăm cântare nuoă,
In flacăra unirii
Intindem mâini la tine
Rugăm să ne 'n soçesci.

Ne lumineaḍă mintea
Să te cunóscem, Bune.
Să scim quŏ ne esci Pater,
Să te cântăm mai bine
Harmonia cântând.

(La inaugurarea primei schóle lancasteriane 1822).

www.dacoromanica.ro

RUGA PRUNCULUI.

Pater, tu quărui Tata se 'nchină
Și toți te chiamă genuchi plecând,
D'al quărui nume terribil, blând
A Mamei frunte umil se 'nchlină.

Dicu quŏ ast sóre strălucitor
E jucăria puterii talle,
Quŏ sub piciór'e'ți è p'a lui calle
Candela d'aur luminător.

Dicu quŏ tu singur faci a se nasce
Mici păsserelle peste câmpii,
Lași cu-a lor mamă micii copii,
Le dai un sufflet a te cuncasce.

Dicu quŏ tu singur semeni cu flori
Livede, valle, câmpuri, grădine;
Tu faci verdeața, și fărŏ tine
Ar' fi toți pomii nefructidori.

La daruri multe l'ata 'ndolare
Tot universul este chiemat,
Nici micul verme nu è uitat
La al Naturei ospĕț pré mare.

Livedea pasce 'gnellul pläpând,
La mugur iedul roĕs s'acață,

www.dacoromanica.ro

Puii la mumă a ciupi 'nvață,
Fug gîndăceii cibul cătănd.

Vrabia svólă si ciugulesce,
Și peste câmpuri passeri se pun;
Columbii stoluri, stoluri s'adun,
Pruncul la măsa strîns se lipesce.

Al tĕu sânt nume glorificăm
In diminéță, 'n amiadi și seară:
Tu faci pământul să ne resară
Tot que nutresce qua să viăm.

Dómne!.. dar gura'mi abiă pronunță
Numele'ți d'angeli glorificat.—
Ș'un copil póte fi ascultat
In chorul d'angeli que te annunță.

Dicu quŏ îți place exaudi
Urări adduse dela pruncie
Pentr' aquecea ênsusi mult curăție
Que are pruncul fărŏ a sci.

Mai dicu quŏ umila nóstră dorire
Răpede-ajunge 'naintea Ta,
Quŏ noi cu angeli ammu semĕnă,
Quŏ plin è cerul d'a Ta mărire.

www.dacoromanica.ro

D'acolo daqua propiţiu esci
La innocent'a nóstră chiemare,
Eu îţi voiu quere fără 'ncetare
Lipsa la tóte Tu să 'mplinesci.

Dómne, Tu apa dă la exvóre,
La passeri pene spre a svolà,
La 'gnel dă lapte şi lâna sa,
Şi la câmpie roă, recóre.

Dă, Dómne, pâinea la cerşĕtor,
Şi amalaţilor întremare,
La quei în carceri dă liberare,
L'ăl fără mamă dă ajutor.

La bunul tată casă unită,
Copii cu minte s'ascultători,
Şi'n mine, Dómne, să te cobori
Să fiă Mama pré fericită:

Mitutel ast-fel să fiu bun eu
Că copillasul dela icoană
Que pórtă Cruce şi o corónă
Şi tata'l are de Dumnedeu.

In mine punne sânta Dreptate
Şi Adevĕrul pe buza mea,
Şi quând în sufletu'mi vei vedé,
Să vedi, Părinte, tot frumsetate.

www.dacoromanica.ro

Precum se 'nalță tĕmîia 'n sus,
'Nalțese ruga'mi pînŏ la tine:
Dă lumii pace, Drepților bine,
Și tóte fiă precum le-ai pus.

TABLETTE.

I.

Dumnedeu, Patria.

Avem cu toți'n cerurui un singur commun Pater:
Lui laudă în seculi! Lui gloria, tăria!
Jos iar avem cu toții communa nóstră Mater,
O Patrie duiósă.—Trăiască România!

II.

Dumnedeu și Omul.

Trecut'a umbra Legii la radele Dreptății
Audi que dice Domnul, principul Veritătii:
«Eu Domnul que exduce din casa Servitutii;
(Ast Domnu è Libertate
Principul Libertătii).
«Eu Domnul que conduce pe căile Virtutii;
(Ast Domnu è Charitate
Principul Bunĕtătii).
«P'apprópele tĕu amă atât quât și pe tine;
(E vera-Egalitate
Din «Domnul» Bine).

www.dacoromanica.ro

«Voi fiii mei cu Pater.»—(Mai vreți Fraternitate
Mai 'naltă mai divină? Mai vreți Egalitate
Mai veră mai perfectă, și altă Libertate?)

III.

Lege—Dreptate.

Que semeni vei culege, que dai ți se va dà
Legi, ómeni te mĕsóră, cum tu vei mĕsură;
Que vrei să'ți facă alții aqneea fă la toți;
De vrei să afli bine, fă binele quât poți.

IV.

Garanția Legii—Religio.

Din inimă, din sufflet pe Dumnedeu adóră,
Suppunne-te la Lege, pe genitori onóră;
Respectă căruntețea, adună pe orfan;
Nu trecce cu vederea pe Vĕduvă, serman.

V.

Adorare.

Feresce-te de vorbe de lauda 'mpĕnată;
Quŏci fapte querĕ Domnul și inimă curată,
Durere la durere. — P'al frigurilor pat
Consolă și ajută pe ori-que scăpĕtat;
La casa de suspinuri, la pórta încuiată
Că angel de scăpare captivului te-arată;
Pe innocent liberă, îndréptă pe quel rĕu;
Ajută pe Apprópeal qu'dori pe Dumnedeu.

www.dacoromanica.ro

VI.

Omul sau Drepturi.

Că liber să nu sufferi nici vérga Tyranniei
Nici limba Adulării, nici jugul Anarchiei:
A fi or sclav, or tyran, călcat or călcător,
Or óie esci or tigru.—Fii Om cuvêntĕtor:
Imagine divina, viaţă în Dreptate:
Justiţiă pretinde cerească Libertate.

VII.

Datorii—Morală.

Drept, cată Adevĕrul: que este-aqueca spune,
Şi fugi de Nedreptate că ênsuşi de Minciune;
Urrasce Calomnia în quel assupritor:
E fiiu al Rĕutăţii un martur delator.
Drept, cată Adevĕrul, şi fugi de jurămênt;
Respectă al tĕu sufflet; te ţinne de cuvênt.
Cunósce-te pe sine, şi nu te degradă
La ómeni; dar te teme mai mult 'nainteata:
Aibi lumea de amică ţinênd tot drépta calle,
Prefere amicia a consciinţei talle;
De impii te feresce, de rea vecinĕtate:
Distinge-hypocrisia din vera pietate.

www.dacoromanica.ro

PSALMI.

PSALMUL 50.

Graţiă-mie Dumnedeule, după marea ta misericordiă, şi după multitudinea indolaţiunilor talle şterge fărŏ-de legea mea.

Mai vîrtos mĕ spală de iniquitatea mea şi de pĕcatul meu mĕ curăţesce.

Quŏ iniquitatea mea eu o cunoscu, şi pĕcatul meu inaintea mea è neîncetat.

Ţie unuia am pĕcătuit, şi rĕul înaintea ta am făcut, qua să te justifici în cuvintele talle şi să învingi quând vei judică tu.

Quŏ ĕtŏ în iniquităţi m'am conceput şi în pĕcate m'a născut a mea mater;

www.dacoromanica.ro

Quŏ ĕtŏ adevĕrul ți-a plăcut; quelle incerte și ascunse alle sapienței talle le manifestași mie.

Asperge-mĕ-vei cu hyssop și mĕ voiu curăți, spălamĕ-vei și mai presus de quăt nivea mĕ voiu albì.

Audului meu vei dà bucurie și letiție; bucura-se-vor ósele quelle umilite.

Intórce faça ta de către pĕcatele melle, și tóte iniquitățile melle șterge.

Inimă curată edifică întru mine, Dumnedeule, și spirit drept innoiesce în quelle din întru alle melle.

Nu mĕ respinge dela faça ta, și spiritul tĕu quel sânt nu'l retragge dela mine.

Dă mie bucuria mântuirii talle, și cu spirit dominator mĕ întăresce.

Arătà-voiu quellor fărŏ-de-lege căile talle; și impii la tine se vor converti.

Liberă-mĕ de sângiuri, Dumnedeule, Dumnedeul mântuirii melle. Bucurà-se-va limba mea de dreptatea ta.

Dómne, buzele melle vei deschide, și gura mea va annunțià lauda ta.

Quŏ de ai voit sacrificiu, asu fi dat; holocaustome nu vei bine-voi.

Sacrificiu la Dumnedeu è spirit umilit, inimă înfrântă și umilită Dumnedeu nu o va nimici.

Fă-bine, Dómne, întru bună-voirea ta Sionului, și să se edifice murii Ierusalem-ei.

www.dacoromanica.ro

Attunci vei-bine-voi sacrificiul Justiției, obțiŭ, și holocautome;

Attunci vor punne pe altarul tĕu viței.

PSALMUL 103.

Hymnul Creațiunii.

Bine-cuvêntă, sufflete al meu pe Domnul. Dómne, Dumnedeul meu, mărîtu-te-ai fórte.

Intru mărturisire și magnificență te-ai învestmântat, revestindu-te cu lumina că d'un vestmênt.

Quel que întinși cerul că o pelle, quel que acoperi cu ape quelle mai pe d'asupra alle lui.

Pusu-te-ai peste nori că pe un carru de glorie, quel que âmbli peste arripele vênturilor.

Quel que faci angelli tĕi spirituri, și ministri tĕi flacără de focu.

Quel que întemeiedi pământul peste stabilitatea lui; nu se vă clăti în secului seculului.

Abysul că un vestmênt è coperêmêntul lui; peste munți vor stà ape.

De certarea ta vor fugi, de vocea tunetului tĕu se vor spăimêntà.

Ascind munții, și descind câmpii în locul în quare 'i-ai întemeiat.

Hotar ai pus quare nu'l vor trecce, nici se vor întorce să accopere pământul.

Quel que trimiți fôntânele în văi; prin midlocul munților vor trecce ape.

www.dacoromanica.ro

Adăpă-se-vor tóte ferele câmpului, aşteptă-vor onagri întru setea lor.

Peste aquestea passerile cerului vor locui, din midlocul petrelor vor dă voce.

Quel que adăpi munţii din quelle mai de sus alle talle stanţe, din fructul operelor talle se vă sătură pământul.

Quel que resări ierba animalelor, şi păşciune spre servîţiul ómenilor.

Qua să producă păinea din pământ, şi vinul alegră inima Omului.

Qua prin olliu să facă a luci faţa, şi pâinea inima omului întăresce.

Săturâ-se-va lemnele câmpului, cedrii Libanului quari ai plantat.

Acolo passerile se vor încuibă; locuinţa Erodiului le conduce.

Munţii quei 'nalţi cerbilor, pétra refugiul iepurilor.

Făcut'a luna spre timpuri; sórele 'şi a cunoscut appusul séu.

Pus'a întunerecu şi s'a făcut nópte; într'ênsa vor petrecce tóte ferele selbei.

Puii leilor rugind spre răpire, spre a quere dela Dumneţen mâncarea lor.

Resărit'-a sórele şi s'au adunat, şi în culcurile lor s'au collocat.

Eşi-va Omul la opera sa şi la adoperaţia sa pînă séra.

Quât s'au mărit opperele talle, Dómne! tóte întru

www.dacoromanica.ro

sapiență le-ai făcut! Implutu-s'a pământul de bunurile talle.

Marea aqueasta mare è și spațiósă; acolo reptilie quăror nu este numĕr; animale, mici cu mari, acolo navele âmblă.

Balaurul aquesta quare 'l-ai formal a'l batjocori pre el. — Tóte la tine aștéptă a le da nutrimentul la timpul cuvenit.

Dând tu lor, îl vor adună; deschidênd tu mâna, tóte se vor împlé de bunĕtate; iar întorcându'ți faça, se vor turburà.

Luà-vei spiritul lor, și se vor stinge și în pulberea lor se vor returnà.

Trimitte-vei spiritul tĕu, și se vor creà; și vei renoi faça pământului.

Fiă gloria Domnului în seculi! bucurà-se-va Domnul de operele salle!

Quel que caută pe pământ si'l face de se cutremurà; quel que se attinge de munți, și fumegă.

Cânta-voiu Domnului în viața mea, psalmà-voiu Domnului meu pinŏ que voiu fi.

Indulceascà-se lui vorba mea, și eu mĕ voiu bucurà de Domnul.

Lipsească pĕcătosii de pe pământ și quei fărŏ de lege, qua să nu mai existe.

Bine-cuvêntă sufflete al meu pe Domnul. Sórele și-a cunoscut appusul sĕu; pus'a întunerecu și s'a făcut nópte.

Quât s'au mărit operele talle, Dómne! tóte întru sapiență le-ai făcut!

www.dacoromanica.ro

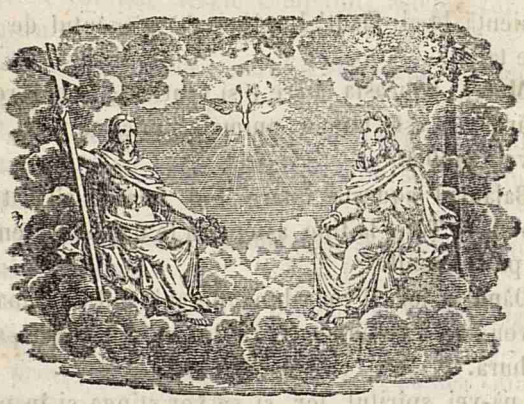

PRINCIPE DE RELIGIA.

Intrebare. — De que religiŏ esci?

Respuns. — De religiŏ chrestină orthodoxă a B sericei Rĕsĕritului.

Intr. — Quine se dice Chrestin?

Res. — Quel quare crede în Domnul nostru Iisus Christos, și ține legea lui quca sântă.

Intr. — Unde este scrisă legea lui Christos?

Res. — In sântele Evangelie și în cărțile Apostolilor; cum și în tôte cărțile Sânților Părinți adoptate de Biserică.

Intr.—Vrei să scii quând devine omul Chrestin?

Res. — Voiescu din tôtă inima și din tot cugetul.

Invĕțătorul.

Quând ați venit pe lume, copii, din mâinile lui Dum-

www.dacoromanica.ro

neḑeu, s'aflat quâte un chrestin bun quare v'a luat în braçele lui și v'a dus qua să vĕ închine Mântuitorului lumii, Domnului nostru Iisus Christos și acolo v'a botezat. Voi, că toți pruncii nu sciați nimicu, și aquel bun chrestin în locul vostru s'a îndatorat cu Biserică, că printr'un contract, quŏ veți crede quâte è dator a crede un chrestin. Quellui que ne-a ținut în braçe la botez noi Românii îi ḑicem *nas*; iar în limba Bisericei i se ḑice *anadochu*, adicŏ quel quare ne-a luat assupra lui că un respunḑĕtor quŏ vom învĕță, vom crede și vom facce alle Legii.

Aquea îndatorire s'a pronunțiat înaintea lui Dumneḑeu de nasul sau anadochul nostru, și se ḑice *symbolul credinței*, quare coprinde doĕ-spre-ḑece articole, que suntem datori a le crede, fără nici o prefaccere. Symbolul Credinței se ḑice în genere *Credu*; și se cuvine a'l învĕță toți, qua să'l puteți și voi ḑicce dupŏ cum 'l-au ḑis Nașii vostrii în locul vostru. Eatŏ symbolul Credinței.

Symbolul Credinței.

I. Credu într'unul Dumneḑeu Tatăl a tot ținitorul, creatorul cerului și al pământului, vĕḑutelor tutulor și nevĕḑutelor.

II. Și într'unul Domnu Iisus Christos Fiiul lui Dumneḑeu, unul născut, quarele din Tatăl s'a născut mai 'naințe de toți vecii. Lumină din Lumină Dum

www.dacoromanica.ro

neḍeu adevĕrat din Dumneḍeu adevĕrat, născut, iar nu făcut, quel de o ființă cu Tatăl prin quarele tóte sau făcut.

III. Quarele pentru noi omeni și pentru a nóstră mântuire s'a coborît din ceruri și s'a întrupat dela Duhul sânt, și din Maria fecióră și s'a făcut om.

IV. Și s'a resticnit pentru noi în ḍillele lui Pilat din Pont, și a pătimit, și s'a îngropat,

V. Și a înviat a treia ḍi dupŏ Scripture,

VI. Și s'a suit la ceruri, și séde d'a drépta Tatălui.

VII. Și iarŏși vă să viiă cu mărire să judice vii și morții, a quăruia împĕrăție nu va avé sfîrșit.

VIII, Și în Duhul Sânt Domnul de viață făcĕtorul, quarele din Tată purcede, quel que împreună cu Tatăl și cu Filiul este închinat și slăvit, quarele a vorbit prin prooroci.

IX. Intr'una sântă sobornicéscă și apostoléscă Biserică.

X. Mărturisescu *un Botez* întru iertarea pĕcatelor;

XI. Astept învierea Morților,

XII. Și viața vécului que va să fiă. Amin.

Din aquest symbol que însemneadă semn dupŏ quare se cunósce credința Chrestinului, înțellegem quŏ avem să credem în Dumneḍeu în trei feçe: Tatăl, Filiul și Spiritul Sânt. Aqueastă unitate în trei feçe a lui Dumneḍeu se numeste Sânta Trinitate.

Mai avem a crede în Ecclesia sau Biserica univer-

www.dacoromanica.ro

sălĕ a Resăritului, *un Botez* que ne spală de păcate și ne înnoiesce, făcêndune filii ai Bisericei.

Pe lângŏ aquestea avem toți Chrestinii a așteptă învierea morților, quând fiă-quare va avé a luà dupŏ faptele salle.

Aquest pactu que facem cu Biserica la Botezul nostru se întăresce prin Myru, quare se numesce și sigilliul Sântului Spirit.

Apoi, că nisce Chrestini suntem dusi spre a ne cuminică, luând în noi ênsusi corpul și sângele Domnului nostru Iisus Christos. Botezul, Myrul, și Cuminicătură se dicu Mystere alle Bisericei, și aqueste Mystere sunt șépte, adicŏ:

Botezul;—Sântul Myr;—Confessia sau Mărturisirea pĕcatelor,—Sânta Cuminicătură,—Preoția,—Nunta și Onctiunea supremă que se dice Maslu.

Că nisce Chrescini, afarŏ de rugăciunile que ați învĕțat, precum ruga dominicale, mai sunt și altele que se cuvine a le facce în tôte dîllele. Aquestea sunt quelle următóre.

RUGACIUNILE DIMINETEI.

Pentru rugăciunile sânților Părinților nostri, Dómne Iisuse-Christôse, Dumnedeul nostru, miluesce-ne pre noi, Amin.

Mărire tie, Dumnedeul nostru, Mărire tie.

www.dacoromanica.ro

Impĕrate cerescu, mîngîitorule, Duhul Adevĕrului, quarele pretutiudeni esci și tóte le plinesci Thesaurul bunurilor și dătătorule de viĕță, vino și viadă întru noi, și ne curăsesce pre noi de tótă necurăția, și mântuesce, bunele, suffletele nóstre.

Sânte Dumnedeule, sânte tare, sânte fără de mórte, miluesce-ne pre noi. (De trei ori).

Mărire Tatălui și Fiiului, și Sântului Duh și acum și tot d'auna și în vecii vecilor, Amin.

Pré sântă Trinitate, miluesce-ne pre noi; Dómne, curătesce pĕcatele nóstre; Stăpâne, iartă fără-de-legile nóstre; Sânte, cercetĕdă și vindecă neputințele nóstre pentru numele tĕu.

Dómne miluesce (de 3 ori).
Mărire Tatălui.

Tatăl nostru, și quelle-lalte.

Veniți să ne închinăm Impĕratului nostru Dumnedeu.

Veniți să ne închinăm și să cădem la Christos impĕratul nostru Dumnedeu.

Veniți să ne închinăm și să cădem la ĕnsuși Christos, Impĕratul și Dumnedeul nostru.

Născĕtóre de Dumnedeu, Fecióră, bucură-te quea plină de daruri, Mariă: Domnul è cu tine; bine-cuvîntată esci tu între mulieri, și bine cuvîntat e rodul pântecelui tĕu, quò ai născut pre Mântuitorul sufletelor nóstre.

Bucură-te una pré curată Maică a unuia creator, a Domnului Dumnedeu și Mântuitorului nostru Iisus

www.dacoromanica.ro

Christos: fii mie de ajutor în ḑioa înfricoşatei întrebări, quând voiu sta înaintea nefăçarnicului judecător, qua de îngrozirea focului quellui nestins sĕ mĕ mântuĭ cu rugăciunile talle, una bine-cuvîntată.

Sculându-ne din somn cădem către tine, bunule, şi cântare angelică strigăm ţie, potente: Sânt, Sânt, Sânt esci Dumneḑeule, pentru rugăciunile angelilor tĕi, miluesce-ne pre noi.

Mărire Tatălui...

Din pat şi din somn m'ai ridicat Dómne, mintea mea o lumineaḑă şi inima, şi buzele melle le deschide, qua să te laud pre tine, sântă Trinitate: Sânt, sânt, sânt esci Dumneḑeule, pentru rugăciunile tutulor Sânţilor tĕi miluesce-ne pre noi.

Şi acum...

Neaşteptat judecătorul vă veni şi alle fiă-quăruia fapte le va descoperi. Ci cu frică să strigăm în meḑial nopţii: Sânt, sânt, sânt esci Dumneḑeule, pentru rugăciunile Născătórei de Dumneḑeu, miluesce-ne pre noi.

www.dacoromanica.ro

RUGACIUNILE DE SÉRA.

«Pentru rugăciunile,...
«Impĕrate ceresc u....
«Sânte Dumnedeule....
«Pré sântă Trinitate....
«Tatăl nostru....

Dumnedeule quel vecĭnicu, și impĕrate a tótă făptura quella que m'ai învrednicit pînŏ într'aqueastă oră a ajunge, iértă-mi pĕcatele quare le-am făcut într'aqueastă dĭ cu fapta, cu cuvêntul și cu cugetul; și curățesce, Dómne, umilul sufletul meu, de tótă necurăția corpului și a sufletului meu; și-mi dă, Dómne, într'aqueastă nópte a trecce somnul cu pace; qua sculându-mĕ din ticălosul meu asternut, bine să placu pré sântului tĕu nume în tóte dillele vieței melle, și să calcu pre inemicii quei que mĕ luptă, pre quei materiali și pe quei nemateriali; și mĕ mântuesce, Dómne, de cugetele quelle desĕrte, quari mĕ spurcă, și de poftele quelle relle. Quŏ a ta este impĕrăția, puterea și mărirea, a Tatălui, și a Fiiului, și a Sântului Duh, acum și tot d'auna, și în vecii vecilor, Amin.

Tótă nădejdea mea spre tine o puiu, Maica lui Dumnedeu, pădeste-mĕ subt acoperemêntul tĕu.

Nădejdea mea este Tatăl, refugiul meu este Fiiul, accoperemêntul meu este Duhul Sânt, Trinitate sântă mărire ție!

Sânte angele custode al meu, accopere-mĕ cu arripile

www.dacoromanica.ro

bunătăţii talle, şi allungă dela mine tótă fapta quea rea a diavolului, şi rógă pre Dumneḍeu pentru mine pĕcătosul.

Lumină linä, a sântei măriri, a Tatălui cerescu, quellui fără de mórte, a sântului fericitului, Iisuse-Christóse, viind la appusul sórelui, vĕḍênd lumina quea de sĕra, läudăm pre Tatăl, pre Fiiul şi pre Sântul Duh, Dumneḍeu. Demnu esci în tot timpul a fi läudat de glasuri cuviósе, Fiiul lui Dumneḍeu, quel que dai viéţă, pentru aqueasta lumea te măresce.

Invrednicesce-ne, Dómne în sĕra aqueasta fără de pĕcat să ne pazi noi. Bine esci cuvêntat, Dómne Dumneḍeul părinţilor nostri, läudat şi mărit e numele tĕu în veci, Amin. Fiă, Dómne, mila ta spre noi, precum ammu nädĕjduit şi noi întru tine. Bine esci cuvîntat, Dómne, învaţă-ne pre noi îndreptările talle. Bine esci cuvêntat, Stăpâne, înţelleptesce-ne pre noi cu îndreptările talle. Bine esci cuvêntat, Sânte, luminĕḍă-ne pre noi cu îndreptările talle. Dómne mila ta în veci, operele mâinilor talle nu le trece cu vederea. Ţie se cuvine laudă, ţie se cuvine cântare, ţie mărirea se cuvine, Tatălui, şi Fiiului, şi Sântului Duh, acum şi tot d'auna şi în vecii vecilor, amin.

www.dacoromanica.ro

Acum deslégă pre servul tèu, stâpâne, dupŏ cuvintul tèu în pace; quŏ vĕdurŏ ochii mei mântuirea ta quare ai preparat înaintea feçei tutulor popolilor; lumină spre descoperirea gintilor şi gloriă popolului tèu Israel.

Exercitări arithmetice.

I.

Numerare.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99

Exercitări la numerare.

10; 14; 21; 56; 74; 32; 63 59; 89
100; 105; 342; 275; 986; 568; 320
1000; 1632; 2408; 6004; 3825; 8028.
10000; 15693; 20816; 24018; 45803.

www.dacoromanica.ro

Tablă de însumarea a doe numere aditive de quâte o çiffră.

0	şi cu	1	facŭ	1
1	+	1	=	2
1	+	2	=	3
1	+	3	=	4
1	+	4	=	5
1	+	5	=	6
1	+	6	=	7
1	+	7	=	8
1	+	8	=	9
1	+	9	=	10
2	+	2	=	4
2	+	3	=	5
2	+	4	=	6
2	+	5	=	7
2	+	6	=	8
2	+	7	=	9
2	+	8	=	10
2	+	9	=	11
3	+	3	=	6
3	+	4	=	7
3	+	5	=	8
3	+	6	=	9
3	+	7	=	10
3	+	9	=	11
3	+	8	=	12
4	+	4	=	8
4	+	5	=	9
4	+	6	=	10
4	+	7	=	11
4	+	8	=	12
4	+	9	=	13
5	+	5	=	10
5	+	6	=	11
5	+	7	=	12
5	+	8	=	13
5	+	9	=	14
6	+	6	=	12
6	+	7	=	13
6	+	8	=	14
6	+	9	=	15
7	+	7	=	14
7	+	8	=	15
7	+	9	=	16
8	+	8	=	16
8	+	9	—	17

www.dacoromanica.ro

Tablă de differinţele a doe numere de quâte o çiffră.

din 1	luând 1	remâne 0		4	—	4	=	0
1	— 0	= 1		5	—	4	=	1
2	— 1	= 1		6	—	4	=	2
3	— 1	= 2		7	—	4	=	3
4	— 1	= 3		8	—	4	=	4
5	— 1	= 4		9	—	4	=	5
6	— 1	= 5		5	—	5	=	0
7	— 1	= 6		6	—	5	=	1
8	— 1	= 7		7	—	5	=	2
9	— 1	= 8		8	—	5	=	3
2	— 2	= 0		9	—	5	=	4
3	— 2	= 1		6	—	6	=	0
4	— 2	= 2		7	—	6	=	1
5	— 2	= 3		8	—	6	=	2
6	— 2	= 4		9	—	6	=	3
7	— 2	= 5		7	—	7	=	0
8	— 2	= 6		8	—	7	=	1
9	— 2	= 7		9	—	7	=	2
3	— 3	= 0		8	—	8	=	0
4	— 3	= 1		9	—	8	=	1
5	— 3	= 2		9	—	9	=	0
6	— 3	= 3						
7	— 3	= 4						
8	— 3	= 5						
9	— 3	= 6						

www.dacoromanica.ro

Exercitări assupra amênduor tablelor de adunare și de scădere.

0 + 1= 1;	1 − 1=0		4 + 4= 8;	8 − 4=4	
1 + 1= 2;	2 − 1=1		4 + 5= 9;	9 − 4=5	
1 + 2= 3;	3 − 1=2		4 + 6=10;	10 − 4=6	
1 + 3= 4;	4 − 1=3		4 + 7=11;	11 − 4=7	
1 + 4= 5;	5 − 1=4		4 + 8=12;	12 − 4=8	
1 + 5= 6;	6 − 1=5		4 + 9=13;	13 − 4=9	
1 + 6= 7;	7 − 1=6		5 + 5=10;	10 − 5=5	
1 + 7= 8;	8 − 1=7		5 + 6=11;	11 − 5=6	
1 + 8= 9;	9 − 1=8		5 + 7=12;	12 − 5=7	
1 + 9=10;	10 − 1=9		5 + 8=13;	13 − 5=8	
2 + 2= 4;	4 − 2=2		5 + 9=14;	14 − 5=9	
2 + 3= 5;	5 − 2=3		6 + 6=12;	12 − 6=6	
2 + 4= 6;	6 − 2=4		6 + 7=13;	13 − 6=7	
2 + 5= 7;	7 − 2=5		6 + 8=14;	14 − 6=8	
2 + 6= 8;	8 − 2=6		6 + 9=15;	15 − 6=9	
2 + 7= 9;	9 − 2=7		7 + 7=14;	14 − 7=7	
2 + 8=10;	10 − 2=8		7 + 8=15;	15 − 7=8	
2 + 9=11;	11 − 2=9		7 + 9=16;	16 − 7=9	
3 + 3= 6;	6 − 3=3		8 + 8=16;	16 − 8=8	
3 + 4= 7;	7 − 3=4		8 + 9=17;	17 − 8=9	
3 + 5= 8;	8 − 3=5		9 + 8=18;	18 − 9=9	
3 + 6= 9;	9 − 3=6				
3 + 7=10;	10 − 3=7				
3 + 8=11;	11 − 3=8				
3 + 9=12;	12 − 3=9				

www.dacoromanica.ro

LITTERE CYRILLICE.

Aqueste littere sunt greco-romane sau byzantine, cu quari au scris Românii în Dacia mai 'nainte de a fi date popolilor slavi prin monachul Cyrillu. Aquesta mai adaosse pe lângă dênsele vre-o quâte-va din ebreesce precum pe ш și apoi шт sau ѱ.

Qua să puteți cità și cu aqueste littere cărțile quelle vechi se allătură aquì cu quelle romane.

Byzantine	Romane.		
а	= a	т	= t
б	= b	ѹ	= u
в	= v	ф	= ph = f.
г	= gh	ѳ	= th
д	= d	х	= ch
е	= e	ъ	= ă, ĕ, ŏ
ж	= j	ѫ	= â
ѕ	= z	ѧ	= î
і	= i	ѡ	= ô sau oo
и	= ii sau e	ѣ	= ge, gi
к	= k	ц	= ţ, ç
л	= l	ч	= q, ce, ci
м	= m	ш	= ş
н	= n	щ	= sce, şte
о	= o	ѵ	= y.
п	= p	ѣ	= ea
р	= r	ю	= iu
с	= s	ѯ	= x

www.dacoromanipa.ro

Ealŏ quâte-va ruge cu litterele byzantine sau cyrillice.

Мергънд ла прънз съ зичй: Татъл нострŏ.

Мергънд ла чиниз съ зичй:

Мънка-вор съпрачій ші се вор сътъра ці вор лъзда пре Домнъл: чей че'л каътъ пре дънсъл вій вор фи иннимеле лор.

Мърире ши лъкм.

Доамне милъеще-не де трей орй.
Доамне бине къвінтъзъ.

Дин ръцеле къминекътърей.

Пентрŏ ръгъчюниле,
Ămpъrate череск.
Сфинте Дъмнезъле,
Мърире Татълъй,
Прк сфънтъ Троицъ,
Доамне милъеще де трей wрй,
Мърире Татълъи
Татъл нострŏ.

Доамне чела че т:-ай нъскът дин фечіодра, тречй фърз де лециле мѣле ші кърцеще иннима мѣ, фъкънд-w Бисерикъ прѣ кърътълъй корпълъй ші сънцелъі тъŏ, ші нŏ мъ легъда пе мине дела фаца та, каре ешй фърз де мъсърз мълстиг.

www.dacoromanica.ro

Крез, Доамне ші мъртърисеск къ тъ еуй Христос фіюл лъй Дъмнезеъ карele ай венит ын лъме съ мънтъуій пре чей пъкътоші, динтре карій чел д'жинтъю сънт еъ. — Крез къ че ыъ къ адевърат есте жнсъуш прък кърат корпъл тъъ ші жнсъуш прък чнистит сънцеле тъъ. Пентръ ачеа мъ рог ціе: мілъеціте мъ ші'мі ыартъ ші'мі слъбеце пъкателе мълe челе де воіе ші челе фъръ де воіе, каре ам фъкът къ къвънтъл съ къ фанта, къ цінніца съ къ неціінца, къ причеперък съ къ къетъл ші мъ фъ деми фъръ де осъндъ съ мъ ымпреюн къ прък кърателе тале Тайне спре іертареа пъкателор ші спре цінніца де вечі. Ямін.

Чинеі тале чей де тайнъ астъзі фіюл лъй Дъмнезеъ пърташ мъ прінмеціе; къ нъ воіъ спъне врăжмашілор тъй тайна та, нічі съръторе луі воіъ да ка Іъда, ші ка Тълхарял мъртърисиндъмъ стрігă къторе тине: поменеціе-мъ, Доамне, кънд вей вені ынтръ Ымпъръція Та.

Equaţiŏ între modul scrierii quellei vechie şi între cum se cuvine a continuà.

ѡмѕ=homu sau ommu

ѵѡмѣ=voim=vommu

Ѳеолоџіи=Theologie şi nu Teologie.

Ѳѡма=Thomma sau Thôma, şi nu Toma.

ѳеатрѕ=theatru, şi nu teatru.

Кафисмѫ=cathesma, şi nu catesmu.

Тѵрѕ=Tyru, şi nu Tiru.

Єѵфрем Сѵрѕ=Euphrem Syru, şi nu Efren Siru.

Тѵранніе=tyrannie, şi nu tiranie.

Ѧлеѯіе=Alexie, şi nu Alesse.

Єѯаметрѕ=exametru şi nu esametru.

Єѯаимерѣ=Exahemeru, şi nu essaimeru.

Ѵѣле=quelle sau qéle, şi nu cele.

Фа҃чере=faccere sau fácere, şi nu facere.

Фамі҃ліе=famillie sau famílie, şi nu familie.

Ба҃тере=battere sau bátere, şi nu batere.

Тріми҃тере=trimittere sau trimítere, şi nu trimitere.

Фѫнтѫнѫ=fôntână, şi nu fîntînă.

Лѫнѫ=lână, şi nu lînă.

Кѫнд сѧ кѫнд=kând sau quând, şi nu cînd.

www.dacoromanica.ro

"Ачеле = accele sau àcele, şi nu acele.

ачеле сăѕ ачѣлѣ = aquelle sau aquéle, şi nu acele.

Аггіасмѫ = agiasmă şi nici o dată aiasmu, nici sistem.

ѳеорнмѫ = theorema şi nici o dată teorem.

Проблнмѫ = problemă şi nici o dată problem.

Іеарвѫ = hérbă şi nu érbă.

www.dacoromanica.ro